

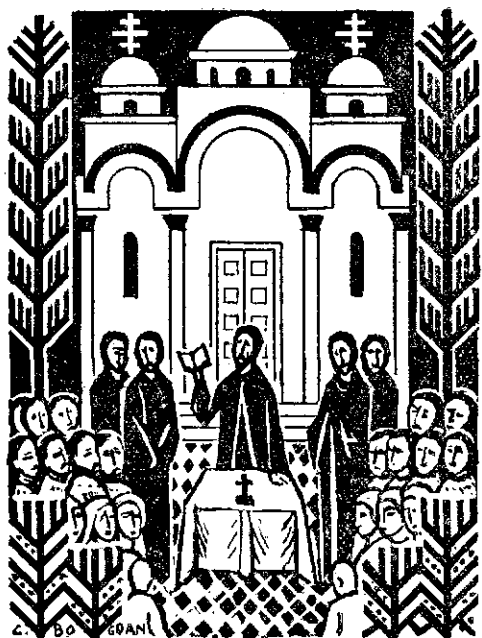
RENAȘTEREA

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
— Abonamentul: 450 Lei la an —

Redactor: Protoereu D. ANTAL
CLUJ, Strada Iuliu Maniu Nr. 31

CUPRINSUL: *Red.*: Spre o nouă activitate obștească. — *Gh. Bogdan-Duică*: Petru Maior și Iust. Febronius. — *Pr. Ioan Todea*: Metehnele ortodoxiei noastre. — Un apel al Consiliului eparhial. — Moțiuni votate în adunarea generală a preoșimei ortodoxe române din eparhia Clujului. — Cronică. — Comunicat oficial. — Concursuri pentru întregirea parohiilor vacante: Feneș, Cara și Șieu-Sfântu.



Spre o nouă activitate obștească.

Adunările eparhiale ardelene, în acest an, prin membrii lor mireni au îndeținut rol de a pune bazele de organizare ale secțiilor eparhiale a „Frăției Ortodoxe Române“. Contribuția lor la munca de consolidare și manifestare a bisericii noastre ortodoxe, va fi poruncită de azi înainte, pe lângă biserică și ierarhia ei, și de obligațiile impuse de către „Frăția Ortodoxă Română“, organizație menită să ne strângă cât mai solidar rândurile ortodoxiei noastre, punându-ne pe toți la o muncă cât mai organizată. Că F. O. R.-ul va ajunge ceea ce într'adevăr și-a pus de scop, ne îndreptățește să nădăduim grandioasa adunare de constituire inițială din Dumineca ortodoxiei, 5 Martie 1933. Același prognostic bun ni-l vor da și adunările de constituire ale secțiilor eparhiale, convocate pe aceeași zi ca și Adunările eparhiale.

Câmpul larg de activitate deschis de F. O. R., tuturor membrilor, credincioși ortodocși, va înlesni bisericii noastre puțința de selecționare a membrilor corporațiilor bisericești. De aici înainte, când va fi să se aleagă membrii în consiliile parohiale, protopopești și eparhiale, pe lângă criteriile de până acum de ordin moral, cultural și social, se va mai adăuga și unul al activității creștinești în cadrele F. O. R.-ului. E drept că statutele F. O. R.-ului nu cuprind porunci noi, ci aproape tot aceleași pe care ni le poruncește biserica, însă le dă într'o formă îmbogățită, trezitoare oarecum la o viață nouă, cu

îndemn reciproc de realizare, care toate vor face să împrăștie atmosfera de indiferentism de până acum, ce s'a lăsat ca o păclă pe sufletele tuturor în aceste vremuri de materialism.

Deputaților eparhiali mireni, le va reveni în primul rând rolul de a activa în sânul organizațiilor F. O. R.-ului, ca o admirabilă completare a activității desfășurate până acum pentru binele și propășirea bisericii. Pentru mulți corporațiile noastre bisericești erau prea strâmte pentru ca să ne dea tot concursul ce ar fi vrut să ni-l dea. Un articol sau o conferință de conținut religios până acum erau privite ca un fel de degajări a unor obligații impuse silit, de aici înainte în cadrele F. O. R.-ului vor fi altfel privite și li se va căuta și partea de simțire proprie și de traducere în faptă în viața de toate zilele. Întregă activitatea religioasă și creștinească a membrilor F. O. R.-ului, până acum izolată și pur personală, va lua de aici înainte forme de manifestare obștească, cu influințe și folos tot obștesc, nu numai personal ca până acum. Acest lucru dorim să fie înțeles de toți mireni noștri intelectuali atunci când li se va da cinstea de a fi aleși membrii în comitetele eparhiale, protopopești și parohiale ale F. O. R.-ului, alături de cinstea ce o au cei mai mulți astăzi de membrii în corporațiile noastre eparhiale, protopopești și parohiale.

Red.

Petru Maior și Iust. Febronius

sau

Petru Maior ca vrăjmaș al Papei.

(Urmare).

IV. **Cheile.** Urmează, la Petru Maior, cheștiunea *cheilor*, legările și deslegările. Numai lui Petru date? Nu; căci, după Matei XVIII, v. 18, s'au dat tuturor apostolilor. La F. (p. 13) apare acelaș izvor, dar și Ioan XX, v. 22: *Ex quibus textibus apparet, oppido falli illos, qui uni Petro claves a Christo datas autumnat.* Despre *claves* (chei) vezi la F. și p. 20, unde avem drept sprijin pe sf. Augustin; latinește, la F.: *quem admodum notasse videtur elevatus Augustinus, dum dicit: quod Claves Ecclesiae datae sint unitati.* Ceea ce, la Petru Maior, tot imediat, după citatul din Matei, urmează: „Că cheile acestea nu un om, ci *unicui-nea Besearicii* le-au luat“, tot din sf. Augustin!

Deoarece Petru Maior se razimă vag pe teologia franceză, să însemn că și în acest caz special, al cheilor, F. citează și pe Galli: *Ea est communis sententia theologorum Galliae, tam veterum, quam recentiorum.*

V. **Oile.** Vorbind despre *chei*, F., p. 24, introduse în treacă și *oile* de păscut. Anterior (§ 3, p. 13) F. tratase însă, în mod special, despre oile exploatare în favorul monarhiei papale. Tema lui F. eră Ioan, XXI (Cap. I, § 3); ca și la Petru Maior (firește) (S. p. 29; E. p. 22). *Etiam hoc loco Christi verba in persona Petri ad omnes Pastores Ecclesiae diriguntur.* La Petru Maior identic: „Dar și pe ceilalți apostoli cu aceeași vrednicie întocmai i-au împodobit“.

F. confirmă textele biblice cu Augustin (P. 13), pe care Petru Maior îl dă prescurtat (S. p. 35; E. p. 25); *sed, quando Christus ad unum loquitur, unitas commendatur*, ce Petru Maior expune așa: „Și când se zice lui Petru, cătră toți se zice“.

Petru Maior mai citează pe sf. *Ambrosie*, în cartea II despre vrednicia preoției, cap. II; ca și 'n F., exact cu acelaș text (S. p. 34; E. p. 25): „S'au poforit de trei ori“ — *Repetitum est ter a Domino* etc. (P. 13).

La Petru Maior urmează citația din Ioan Gură-de-aur, fără indicația izvorului. Izvorul, însă, îl indică F., este Omilia 79 (despre Matei). Textul este acelaș.

Petru Maior continuă cu Sf. *Vasile cel mare*, în orânduiala 22 — scrie el în grabă. F. tot cu sf. Vasile continuase. Dar citând mai exact: *Constit. monast.* cap. 22; cu acelaș text.

În paginile acestea (S. p. 34-35; E. p. 25-26) Petru Maior, având la rînd aceleași patru texte din același patru sf. părinți, *copiă* (evident) o notă din F.

Mai mult, abiă a sfârșit de extras, și Petru Maior adaoge imediat, drept confirmare, pe: „Mergând învățați“ și pe „Precum m'au trimis pre mine Tatăl“, exact, iarăș, ca F., la sfârșitul § 3: *Sicut misit și Euntes docete.*

Va fi știut Petru Maior astfel de lucruri, chiar

bine, și fără F., dar mie-mi pare că F. i le *aglomerase* cu un zel mai mare decât al lui.

VI. **Papa stăpân pe averi străine?** Principiul izidor-mercatorian, că Papa-i domn peste toate bunurile (F., p. 629), Petru Maior îl respinge asemeni. (S. p. 103 și E. p. 70). Papa nu are dreptul de-a lua moșiile „dela unii și a le împărți la alții“, ceea ce *astăzi* (deci la 1783!) Papa ar face, dacă „nu s'ar fi trezit împărații“; dacă ei „nu s'ar apăra de *tirănia* lui“, încheie Petru Maior.

17. **Monarhism papal.** Din tendințele și derivările dogmatice de catolici a reeșit o sinteză, pe care firește Petru Maior o combate: *monarhismul*.

I. Pomenit-am mai sus și cuvântul *monarhie*, contrarul *democrației*. Nici Petru Maior nu admite *democrație* bisericească; la el adversul eră, însă, *aristocrație* (numită o singură dată (S. p. 11; E. p. 9)). De *monarhie* Petru Maior nu voește s'audă. Precum reese din paginile: S., p. 26, 27, 42; E., p. 20.

Și antecesorul său a repudiat monarhia; mai des chiar, mult mai des; într'un capitol (I, § V): *Formam Ecclesiae non esse Monarchiam, ex sacra Scriptura demonstratur* (P. 17), citând, ca sprijin, pe Ioan XIV. (ca și Petru Maior); pe I Timoteiu cap. 3 (ca și Petru Maior), dar Petru Maior în alt context (S. p. 89; E. p. 60); și tot acolo (ca și Petru Maior) pe *Visum est Spiritui sancti et nobis* din Fapt. Apost. XV; mai citând (ca și Petru Maior) pe Mateiu XVIII, 15 *et seqq.*

Successiunea acelorăși citate într'un capitol învită — și ea — spre credința mea (motivată și mai sus) că Petru Maior aveă înainte-și ori în memorie (?) cartea maestrului său F.

II. Relativ la monarhismul bisericesc F. a citat într'un loc (P. 127) pe Pufendorf, protestant, dar erudit și priceput în lucruri politice; acesta scriese că este absurd a discuta ce formă i s'ar potrive bisericeii; monarhică? aristocratică? șeau democratică?, *deoarce biserica nu este — stat.* În această privință Petru Maior nu l-a urmat de Pufendorf, ci s'a hotărît expres pentru — *aristocrație!*

Abaterea aceasta dela F. au pricinuit-o, de sigur, necesitățile bisericii românești dela anul 1783 — care, în a ei lipsă de cultură, trebuia, totuși, comandată.

18. **Aberația monarhistă:** *cruzimi și truffi clericale.* În *Procanon* se află o pagină teribilă: Se descrie o preoțime (catolică) a cărei existență omul modern nici n'o mai bănuiește: Atâta și-au înălțat cornul că nimeni nu mai „răsbate“ la ea; apoi: „fluturează, sudue, blastămă pre supuși, borâsc cuvinte ca acelea cât nici în gura unui rob osândit n'ar fi de-a se suferi... Ba și prin besearicii palmuesc pre preoți, îi scarmână, îi lovesc cu toiagul, prin temniță cu furii și cu curvele îi bagă împreună. Surle la prânzurile lor, ca la praznicul lui Navucodonosor, bucatele dease, șerbii înaintea lor cu frică și cu cutremur, în vârful degetelor pipăind, nu călcând. Ba unii... și mai cu vâlvă poroncesc, cu câte doisprezece oameni împodobii, pre umere cu tronul, să-i poarte în besearică. Pre carii îi îngăduesc să le sărute picioarele și să steaie în genunchi înaintea feții sale“.

Așa descrie Petru Maior despotismul catolic și vulgar din vremea sa. Urmează câteva dovezi (firește, contemporane) pentru adevăritatea textului din Petru Maior.

I. „Îngăduesc să le sărute picioarele“

Scriindu-i fratelui său Leopold (din Italia) ce face Papa în Viena, Iosif II îi spunea că într'un loc s'au grămădit vre-o 50 de aristocrate, să-i sărute picioarele, iar într'altul vre-o 300 de dame. (Papa Pius VI nu era bărbat urît!).

II. „*Borâsc cuvinte*“. Iată-le, din timpul lui Iosif II: Un popă catolic a refuzat să îngroape în cimitir catolic pe un copil acatolic: zicând: „Locul copilului — este *auf den Schindanger*“; adică în viranul unde se belesc câinii! Împăratul Iosif II. îi destituî pe popă și-i porunci un an de închisoare.¹⁾

III. „*Lovesc, prin temnițe*“.

Iată o probă, tot din Hock, tot din timpul lui Iosif II: La Carmelitanii din Galiția se petrecuse un caz grozav: Priorul din Vișniț (în cercul Bochnia), afară de alte delictе, avea pe conștiință și un omor. Pe un frate, care încercase să fugă din mânăstire, îl bătă cu bice; îl ferecă în lanțuri, legându-l de podină; l-inchise într'o pivniță, unde muri după ce zăcă într'o răceală de 4 grade, patru zile mâncând numai pâine și apă, dar primind zilnic 25 de bice, în sfârșit nebumind. Fratele acela a murit în 2 Decembrie 1782. (Guvernul a cercetat cazul, firește). În 31 Iulie 1783 împăratul expulșă pe toți Carmelitanii din Galiția (afară de cei din Raguscze).

IV. Sunt și exemple românești-ardelenesti. Cuvinte „borâte“ — a înregistrat și Petru Maior, în *Istoria beseariceii* (p. 223 și 233):

Ep. Grigore Maior, silit a demisionă, spuse despre călugării din Blaj:

„Mă mâncară frații; dară vor screme până mă vor c...!“

Spunându-se lui I. Bob că protecția rudelor, adică nepotismul, va supăra clerul, el observă: *Fumigo clerum*.

V. *Temnița grecocatolicilor*. Despre aceasta, scurt. Stat-a Grigore Maior la Muncaciul? Iar Bob nu a cerut guvernului ca, pe taină, pe Samuil Clain să-l întemnițeze tot la Muncaciul? (T. Cipariu, *Arhiva*, p. 718). Iar torturile și temnițele povestite de dl Silviu Dragomir într'o lucrare mare, ce au fost?! Aci ne-aduse dublul monarhism vienez: habsburgic și catolic.

VI. După Petru Maior preotul trebuie să fie altul, „cu umilință și cu dragoste învăscut“ (S. p. 8; E. p. 7), cu smerenie și cu blândețe. Aceasta-i contrapagina la textul despre surle, întemnițări și loviri cu toiajuri. Pe vremea lui Petru Maior decadența clerului austro-ungar nu se izbiă de vre-o generalitate a virtuților numite de Petru Maior.

(Va urma).

G. Bogdan-Duică

Recomandare. Nu există regiune românească, nici Român cult, să nu aibă trebuința națională de-a cunoaște istoria poporului nostru din veacul IX până în veacul XIV.

¹⁾ Din Hock-Bidermann, *Der oesterreichische Staatsrath* (Viena, 1869), p. 361.

Prof. Dr. N. Drăganu o expune în marea-i operă recentă „*Românii în veacurile IX—XIV pe baza toponomiei*“, publicată de Academia Română.

În cartea aceasta sunt discutate constatări și idei ce trebuiesc răspândite printre toți intelectualii români — și dela sate. Pentru că toți avem nevoie de arme științifice, care invalidează falșă și falsificatoarea știință ungurească despre originea poporului român și trecutul lui străvechiu în locurile și astăzi ocupate de el.

G. Bogdan-Duică.

Metehnele ortodoxiei noastre.¹⁾

— Articolele pâr. Vlad și Eftimie. —

În conferința mea cu acest titlu cred că am ridicat o chestiune peste care nu se poate trece cu câteva camuflări și lecții de istorie bisericească. Concluziile crude și dureroase ce se desprind din aceasta conferință au stârnit — cum era de prevăzut — oarecari repulsiuni și discuții contradictorii. Nu pentru că afirmațiunile mele s'ar putea răsturna cu cocoloșiri și oblojeli, ci pentru că nu ne mai putem emancipa de înriurirea nefastă a tradiției medievală și coclită, care nu iartă să vedem ortodoxia românească decât numai în culori trandafirii.

„La noi — cum foarte nimerit o spune părintele G. Galaction — există un optimism oficial cu care ne îmbrăcăm la zile de paradă când toate sunt bune, toate prosperează, toate strălucesc!, dar acest optimism este ca o haină luată cu chirie... Realitatea este alta; pe sub haina de gală curg bieteze zdrențe“. Zdrețele acestea le-am strâns la un loc și le-am prezentat colegilor mei din protopopiat în două conferințe. (Cea despre cler va apare în broșură). Zdrețele acestea, pe cari eu le-am numit metehne, sunt adevăratele cauze pentru cari eforturile noastre pastorale nu dau roadele așteptate și pentru cari prosperitatea cu care ne autoiluzionăm e mult sub nivelul adevăratei ortodoxii. Iar adevărata ortodoxie este: „*creștinismul în plenitudinea sa primordială, în integritatea sa neprihănită, revelația completă a creștinismului, creștinătatea primitivă și autentică a Mântuitorului nostru și a Apostolilor săi*“. Aceasta-i ortodoxia „*sfântă și fără prihană, ne-având zbârcitură sau altceva de acest fel*“ (Ef. 5. 7), ortodoxia veșnic tânără pe care „*nici porțile Iadului nu vor putea-o*

¹⁾ Vezi „*Renașterea*“ Nr. 12—1932.

birui". (Mat. 16. 18). De sigur ortodoxia aceasta nu are metehne. Durere, nu acelaș lucru îl putem spune despre ortodoxia noastră cangrenată și subminată de atâtea boli și curente anticreștine, în care lumea schioapătă într'amândouă glesnele — cum zice Prorocul. Ortodoxia noastră tolerează în sinul ei fel de fel de apostafi: teiști, atești, deiști, spiritiști, teosofi, ocultști, fisiognomiști, necromanțiști, hiromanțiști, spagiriști, magiști, crematoriști, grafologiști, vrăjitori, fermecători, descântători și pascălari. Dar nu numai atât. Pentru ca ironia să fie și mai crudă, corporațiunile bisericesti dela Consiliul parohial până sus la Congresul național-bisericesc sunt pline de acești oameni — nu mi-te — chemați să colaboreze și ei la întărirea și prosperitatea ortodoxiei. Se poate ceva mai dureros și mai degradant pentru ortodoxie?

Vestitul canonist I. S. Berdnicow, (trad. de S. Bălănescu la pag. 280) spune: „*În calitate de fiu al Bisericii, omul primește asupra-și diferite datorii cătră ea, adică a-i urma învățutura și a se supune tuturor poruncilor și regulelor ei*“. Un alt canonist de renume Nicodem Milaș, (trad. de D. Cornilescu și V. Radu la pag. 377) scrie: „*Fiecare membru al Bisericii, care dorește să rămână în comunitatea ei, trebuie să se supună necondiționat legilor ei, și în caz de refuz este constrâns la aceasta. Puterea Bisericii de a pedepsi se bazează pe dreptul divin.*“ (Mat. 18, 15—17; I. Cor. 5; I. Tim. 1. 20). Trebuie să se știe că vechea Biserică și-a menținut viața curat ortodoxă și disciplina mai mult prin sancțiuni.

Câți români se mai supun astăzi poruncilor și regulelor Bisericii? Ce-a făcut și ce face Biserica cu apostafii ei nenumărați cari mișună și se plimbă în ortodoxie ca la ei acasă? Pe câți a excomunicat și câți mai sunt pe cari nu-i leagă altceva de ortodoxie decât o singură rubrică din registrul botezaților?.. Dar să trecem la articolele păr. S. Vlad și A. Eftimie. ¹⁾ După mentalitatea oficială pledoariile din aceste articole sunt frumoase și chiar înălțătoare. Eu însă, mă îndoiesc de eficacitatea lor la vremea verdictului, după ce adică își vor fi spus și alții cuvântul. Recunosc și eu alături de Frățiile lor rolul important ce l-a

avut ortodoxia în dezvoltarea istorică a neamului nostru, dar acest lucru se observă și la alte popoare a căror naționalitate s'a confundat cu religia, cum sunt Chinezii, Japonezii, etc. E imposibil de demonstrat că la poporul nostru, care element a fost precumpănitor: cel religios sau cel național? Cine-ar putea afirma cu certitudine că singur sentimentul religios a săvârșit actele de eroism și minunea tenacității de care a dat dovadă poporul român în cursul istoriei sale plină de atâtea vicisitudini și neasemuită măreție? Pentru că în vremea aceea a fi român însemna a fi creștin și viceversa; de aceea figuri mărețe ca Brâncoveneștii s'au sacrificat nu numai pentru credința creștinească ci și pentru cea românească. Să lăsăm deci și elementului național meritul ce i se cuvine și să nu punem totul în sama celui religios.

Încât pentru religiositatea părinților noștri etnici eu m'am provocat la istorie. Păr. Vlad citează din Gaston Boissier că „nici un popor n'a posedat vre-odată un Pantheon mai vast ca românii“. Adevărat. Dar nu-i mai puțin adevărat că în acel Pantheon se păstrau și zeitățile altor popoare cucerite a căror religie nu era cea a Românilor. Dacă Românii erau așa de religioși — cum ar vrea păr. Vlad s'o dovedească provocându-se la o femeie exaltată dintr'un roman, care ar fi zis că în țara ei „e mult mai ușor a întâlni un zeu decât un om“ — atunci de sigur că nu comiteau sacrilejul de a tolera zeități streine în Pantheon fie și numai din calcul politic. Dar astfel de dovediri fantasmagorice nu contează.

În celelalte constat, că Frățiile lor vrând-nevrând sunt de acord cu concluziile mele. Atât păr. Vlad cât și păr. Eftimie recunosc că poporul nostru e analfabet în ale religiei, superficial, formalist, superstițios și ateu. Ateismul însă, Frățiile lor îl pun numai în sarcina intelectualilor. Ei bine, dar intelectualii noștri nu-s români? Cuza cu sfetnicii lui cari ne-au secularizat averile bisericesti ce-au fost? Dar deputații și senatorii cari au introdus căsătoria civilă, cari ni-au suprimat școalele confesionale, cari și-au bătut joc de Biserică și slujitorii ei, răpindu-le salariile prin curbe și reduceri, n'au fost români? Dar Argetoianu, Sadoveanu și ceilalți francmasoni a căror deviză

¹⁾ Vezi „Renașterea“ Nrii 16, 19, 20. — 1932.

e distrugerea Bisericii și a Monarhismului prin spânzurarea ultimului rege cu mâțele celui din urmă preot; aceia cari zic că „Dumnezeu e imfăm și că trebuie zdrobit“; că „adevăratur lor dușman e popimea“; că „obiectele bisericesti trebuie aruncate în cocinile porcilor“; că „crucile sfințite sunt perfecte ca mânere la lanțul de privată, iar potirele pentru hârtia de closet“ ș. a. ș. a. — nu-s români? ¹⁾ Nu numai că-s români dar sunt chiar aleșii națiunii și câțiva dintre ei și ai Bisericii. Un popor profund religios nu-și încredințează destinele unor oameni fără Dumnezeu. Românii noștri însă — onoare esepțiilor — țin la ei, căci altfel nu și-ar însuși cu atâta zor și lăcomie atitudinile și apucăturile lor ireligioase. Stăm în fața unui fenomen care multora le-a scăpat. Observați numai la sate, (de oraș nu mai vorbesc). Un român cum ajunge la o slujburiță în sat numai ce-l vezi că face și el ca „domnii“. Nu mai dă pe la biserică, se așează și se scoală dela masă fără rugăciune, înjură, zeflemisează religia și mai ales fețele bisericesti, nu mai face practicile religioase ca mai înainte, spune că morții nu mânâncă prinoase, că biserica poate trăi și fără prescuri și alte și alte înțelepciuni francmasonice și sectare. Și încă ceva. Românul când e cătrănit zice: „Ori m'a ierta Dumnezeu ori ba“, sau „să știu că merg în fundul iadului“, dar nu se lasă până face cutare sau cutare lucru. D'apoi înjurăturile: Dumnezeu, Maria, Precista, Cristos, Raiul, Crucea, Impărtașania, Biserica? Sunt acestea semnele religiosității, ale ortodoxiei? Hotărât că nu! Eu am verificat anomaliiile acestea ale ortodoxiei noastre cu mult înainte de a cunoaște cartea lui Drăghicescu și ale altor autori puțin încântați de religiositatea poporului român.

Păr. Vlad scrie: „Prin faptul că păr. Todea citează acestea cuvinte (adică ale lui Drăghicescu că poporul român e ateu) în sprijinul celor susținute de dsa, înseamnă că și le însușește. Dacă poporul român este cel mai ateu, cel mai sceptic, atunci păr. Todea care o afirmă, pare un legionar bătrân și încercat care aruncă armele și spune celor ce se pregătesc să intre în luptă, pe

acest teren orice sfortare e zadarnică“. Păr. Vlad întreabă apoi: „Ce efect vor avea cuvintele Sf. Sale asupra tinerilor voluntari, ce se pregătesc pentru lupta ce au s'o dee pe terenul pastoral, când aud că pe acest teren nu mai e nimic de sperat?“ Nu-i tocmai așa. A arăta pericolul de pe câmpul de luptă, nu înseamnă a arunca armele, ci mai degrabă a le spori și perfecta, ca și noi și tinerii voluntari să putem intra în luptă fără nici o frică.

Un comandant care nu-și dă seama de primejdiile de pe câmpul de luptă și va spune soldaților săi, haideți că toate-s bune, de sigur nu va câștiga războiul. Așa face și păr. Vlad când spune că „ateismul modern nu este nereligios.“ Eu am dovedit că poporul nostru este bântuit de ateism, rămâne ca și părintele Vlad să ne spună povestea aia cu ateismul religios.

Și acum câteva cuvinte despre obiecțiunile părintelui Eftimie. Din câteva aserțiuni ale Sf. Sale deduc că-i mult prea tânăr decât să fi avut timpul trebuitor pentru a studia psihologia poporului la fața locului, pe teren. Sf. Sa susține că „ede, bibe, comedie“ n'are ce căuta în langajul poporului nostru. Nici că s'ar putea ceva mai sublim pentru ortodoxia noastră! Dar, deocamdată, acest „n'are ce căuta“ rămâne un „pium desiderium“, pentru că lupta fără scrupuli ce se dă pentru o pâine mai dulce, pentru confort, pentru huzur e un fenomen care dovedește contrarul. În optimismul său păr. Eftimie ne mai spune că n'a întâlnit pe badea Gheorghe în juriul unde se scot și se premiază „miss“-urile ca iepele. De sigur, fiindcă nu l-a invitat nimeni. Asigur pe părintele Eftimie că de teatre à la Tănase, de nuduri și alte porcării moderne nu se mai scandalizează nici țaranul ca odinioară, dimpotrivă se amuză și el ca oricare filfison.

Orice cocoloșire, orice oblojeli ale acestor realități triste și dureroase sunt în detrimentul ortodoxiei noastre românești suferinde. Cu o oră mai înainte să-i facem diagnosticul precis și conștientios, ca fără întârziere să putem proceda la tămăduirea ei prin încreștinarea efectivă a fraților și fiilor noștri cari se află „în umbră și 'n întunec“.

Acesta-i scopul pe care-l urmăresc eu prin conferințele mele sub titlul de mai sus.

Pr. Ioan Todea-Arieșeni.

¹⁾ Vezi interpelarea doctorului V. Trifu, deputat de Storojineț din Mon. oficial Partea III. Nr. 36—1932 și „Hrubele masonice“ din „Calendarul“.

Un apel.

Ven. Consiliu eparhial al eparhiei noastre în vederea înzestrării Catedralei ce se va da destinației în toamna acestui an, a lansat următorul apel, publicat în toate ziarele, adresat

Către bunii creștini ortodocși.

Dumnezeu ne-a ajutat ca în orașul suferințelor românești, unde în timpul războiului au suferit închisoare cea mai mare parte a intelectualilor români din Ardeal, în orașul în care s'a judecat procesul Memorandumului, în orașul Golgotei a Românilor ardeleni, să reinființăm vechea ctitorie a Voivodului Sfânt Ștefan cel Mare al Moldovei și să punem baze solide Episcopiei ortodoxe a Clujului, Vadului și Feleacului. Am fost nevoiți să ridicăm totul din temelii fiindcă în acest oraș urgia vremurilor trecute nu ne-a lăsat moștenire decât o umilită bisericuță zidită de comercianții macedoneni pe o coastă de deal în afară de zidurile cetății Craiului Matia.

Străduințele noastre de 10 ani au fost de a ridica o biserică catedrală în Cluj, inima Ardealului desorbit, ca prin aceasta biserică să afirmăm puterea noastră de viață și de stăpâni pe aceste plaiuri. Crizele materiale urmate în mod firesc în anii după război au amânat împlinirea dorințelor tuturor credincioșilor ortodocși. Astăzi suntem aproape de realizarea acestui vis. *Biserica catedrală va putea fi sfințită și dată destinațiunii sale la sfârșitul lunii Octomvrie a. c.*

Avem încă nevoie de înzestrarea bisericii cu cele necesare cultului nostru. Puterile noastre sleite abia sunt suficiente pentru terminarea zidurilor. Facem deci apel la toate inimile adevărat creștinești și cu dare de mână ca să dea pentru înzestrarea acestei biserici catedrale, odoarele și utensiliile necesare pentru împodobirea bisericii. Cei cari doresc să-și eternizeze numele în anele de ctitorie ale acestei biserici catedrale, să avizeze despre darurile ce le pot face pe P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Ivan-Cluj, ca să le indice obiectele de cari mai avem nevoie.

Sufletul românesc a făcut mari jertfe pentru eliberarea ținuturilor Ardelene și avem speranța că acelaș suflet se va manifesta și acum când se ridică un monument al învierii noastre ca neam și al destoiniciei noastre de realizări.

Ne gândim profund impresionati la bisericile din vechiul regat, cari strălucesc de minunate podobe în aur și argint, dăruite de mari suflete evlavioase, pe când aici în Ardeal, unde neamul nostru trăia în suferințe și în sărăcie — lăcașurile Domnului sunt lipsite de aceste înfrumșetări lăuntrice. Astfel dărnicia o nădăduim de peste Carpați, unde credința noastră are atâtea inimi generoase și pline de iubire pentru altarele ortodoxiei noastre.

Dăruțiți pentru Catedrala din Cluj.

Cluj, la 1 Mai 1933.

Consiliul eparhial.

Moțiuni

votate în adunarea generală a preoțimei ort. rom. din eparhia Clujului, ținută în 27 Aprilie 1933.

Legea de organizare.

1. Preoțimea ort. din eparhia Clujului, sesizată de tendințele vremilor din urmă de a modifica sau chiar abroga legea de organizare a bisericii noastre și a desființa organizarea actuală a acestei biserici, protestează împotriva acestor tendințe și constată că biserica din Ardeal, care a trăit veacuri de-arândul pe temeiul principiului de colaborare efectivă a clerului cu mireni în conducerea bisericii, principiu întemeiat pe concepția democratică a evangheliei lui Hristos, — nu poate renunța la această organizație, nici la principiul de colaborare a clerului cu mireni prin corporații reprezentative în conducerea bisericii dela parohie până la patriarhie. Preoțimea nu află în împrejurările de astăzi motive suficiente de a modifica sau abroga actuala lege de organizare, ci cere factorilor de conducere ai bisericii să pună în aplicare în mod integral această lege în toate eparhiile patriarhiei noastre, pentru ca la timpul său în baza unei experiențe mai îndelungate întreaga opinie publică bisericască să-și poată pronunța verdictul hotărâtor asupra acestei legi.

Salarizarea clerului.

2. Preoțimea adânc mâhnită de tratamentul mașter al vremilor din urmă cere ca în privința salarizării să fie tratată în conformitate cu prevederile statutului funcționarilor publici asemenea corpului didactic de toate gradele, cu care preoțimea are pregătire echivalentă. Cere apoi o dreaptă salarizare pentru toate categoriile de slujbași în conformitate cu pregătirea, vechimea și situația familială a fiecăruia.

3. Preoțimea cere să fie înscrisă la fondul de pensie al statului recunoscându-i-se anii serviți în biserică.

4. Preoțimea cere ștergerea curbilor și achitarea fără amânare a salarelor restante pe 1931 și 1932.

5. Cere mai departe ca organele superioare ale bisericii și ale statului să caute să realizeze cât mai curând fondul general bisericesc prevăzut în art. 23 al legii de organizare, pentru ca de o parte biserica să ajungă să-și acopere nevoile din acest fond, iar statul de altă parte să fie degrevat de sarcina de-a susține direct toate cultele.

F. O. R.

6. Preoțimea ia act cu deosebită bucurie de înființarea societății mirenilor ortodocși „Frăția Ortodoxă Română” și promite solemn să-i dea tot concursul ca să-și poată împlini misiunea cu atât mai vădită că acelaș scop îl urmăresc și unii și alții, îndreptarea vieții omenești prin evanghelia lui Iisus Hristos.

7. Preoțimea protestează împotriva imixtiunii organelor administrative ca oameni străini de legea

noastră în chestiunile interne ale bisericii și cere ca toți factorii atât ai statului cât și ai bisericii să respecte întru toate legile bisericii sancționate de însuși regele țării.

Recăsătorirea preoților văduvi.

8. Preoțimea constatând supliciu material și moral în care se sbat preoții văduvi dela sate cere cu insistență ca sf. Sinod în baza dreptului său de supremă căpetenie spirituală în patriarhia noastră, autonomă și independentă, să binevoiască a șterge o stare dureroasă și chiar rușinoasă din sinul bisericii noastre, aducând o lege care să admită recăsătorirea preoților văduvi în toată patriarhia, cu atât mai vărtos că în unele eparhii este deja pusă în practică.

Uniunea.

9. Din condescendență față de factorii de conducere ai asociației generale a clerului din București, preoțimea eparhiei Clujului cere ca să nu se mai tergiverseze problema organizării Uniunii generale a clerului din întreaga țară. Se impune solidarizarea cât mai degrabă a clerului întreg, pentru apărarea drepturilor sale din trecut și revindicarea justelor pretensiuni de mâine. Cere deci înfăptuirea urgentă a uniunii pe baza principiului reprezentativ stabilit și acceptat de toate organizațiile preoțești.

Casa preoților.

10. Preoțimea roagă V. C. Eparhial să binevoiască a lămuri cu celelalte eparhii situația fondului pentru casa preoților proiectată la Cluj și despre rezultat a informa preoțimea eparhială, precum și sacrificiile ce s'ar mai reclama pentru ca să se poată înfăptui această dorință ferbinte a preoțimii.

11. Preoțimea roagă V. C. Eparhial ca în cazuri suficiente justificate să binevoiască a aproba ca birul și ziua de lucru, precum și alte impozite legale să fie incasate cu ajutorul organelor administrative.

12. Preoțimea roagă V. C. Eparhial să binevoiască a căuta posibilitatea de a reduce abonamentul la „Renașterea“, discul, sidoxia și taxele de asigurare la posibilitățile de plată ale fiecărei parohii în parte.

13. Preoțimea roagă V. C. Eparhial să caute modalitățile de a putea înființa un curs de cantori la Cluj.

Adunarea de constituire a secției eparhiale Cluj, a F. O. R.-ului se va ținea în ziua de Duminică, 14 Mai c., la ora 4 d. m., în sala festivă a Prefecturii după următorul program:

1. Cuvântul de deschidere al Președintelui.
2. Cuvântul P. S. S. Episcopului Nicolae Ivan.
3. Conferința dlui prof. univ. Sextil Pușcariu.
4. Alegerea organelor secției.
5. Raportul despre membrii înscriși.
6. Închiderea adunării.



CRONICA

Predici în bisericile din Cluj. În Duminica din 21 Mai 1933 în biserica Sft. Nicolae, va predica Pr. Dr. Gal. Muntean, prof. de teologie; în biserica Pogorîrea Duhului Sfânt, va predica Pr. Aurel Mușat, paroh.

Ziua de 10 Mai la Cluj, s'a serbat cu fastul obișnuit anilor trecuți, fiind o zi frumoasă cu soare. Doxologia a fost oficiată pe estrada Teatrului Național de către P. On. cons. ep. Dr. Seb. Stanca, And. Ludu, Dr. V. Sava, L. Curea, prot. N. Vasii și pr. D. Coșeriu, diaconii Dr. I. Vască și Dr. O. Bucevșchi. A cuvântat cu avânt P. C. prot. L. Curea. A urmat cuvântarea dlui general Prodan, după care au defilat frumos școalele, organizațiile Șoimilor din Cluj și satele din jur și armata. După masă Astra a dat un festival la Teatrul Național, cu o conferință a dlui I. Agârbiceanu și un program predat cu mult succes în întregime de țărani din jurul Clujului.

Dela Academia Teologică. Consiliul eparhial plenar în ședința sa din 2 Mai a. c., a reales în unanimitate pe dl *Dr. Ioan Vască* Rector al Academiei noastre teologice pentru un nou ciclu de 3 ani.

Societatea ortodoxă națională a femeilor române și-a ținut congresul anual la Galați în zilele de 29 și 30 Aprilie c. Au participat delegate dela toate filialele cîntind dări de seamă despre o activitate destul de mănoasă desfășurată cu devotament. În darea de seamă făcută de către dna președintă generală Alexandrina Cantacuzino a precizat că preocuparea principală a școalelor conduse de societatea ortodoxă este: să aibă un duhovnic bun care să săvârșească toate serviciile religioase, să organizeze concursuri și premii de religie din trei în trei luni, să întemeieze „Liga bunătații“ ca să dedea pe eleve la punerea în practică a învățăturilor creștinești. Viitorul Congres se va ținea la Sibiu. Peste 2 ani Soc. Ortodoxă își va serba jubileul de 25 ani, căruia i se va da un cadru de mare serbare.

Ziarul „Calendarul“, care este animat în tot ce scrie de învățătura evanghelică, pe care vrea să o impună și 'n viața statului nostru și 'n toate treburile publice, azi înstrăinate și păgânite, în ziua de 1 Mai c. a pus temelie unei case proprii, botezată „Casa Calendarului“ în strada Domnița Anastasia din București. În această casă își va avea tipografia și redacția. Ne bucurăm că un ziar curat românesc și creștinesc a ajuns să-și facă cetate proprie din care să poată duce cu voinicie lupta începută atât de promițător. Între zidurile ei știm că întotdeauna vor fi adăpostite și apărute cu curaj interesele juste ale bisericii și preoției noastre.



PARTEA OFICIALĂ



Nr. 164—1933.

(14) 2—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a Feneș, din protopopiatul Abrud, se publică concurs cu termen de 40 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela stat.
2. Sesiune parohială circa 3 jug. și folosirea cimiterului.
3. Venitele stolare obicinuite.

Reflectanții la acest post își vor prezenta cererile provăzute cu documentele necesare, în termenul legal, oficiului protopopesc și cu prealabila noastră încuviințare se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor avea să prezinte și un act de învoire dela P. S. Episcopul nostru.

Abrud, la 2 Mai 1933.

*Oficiul protopopesc ort. rom. al Abrudului
în coințelegere cu Consiliul parohial.*

Petru Popovici, protopop.

Nr. 551—1933.

(15) 2—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a Cara, jud. Cluj, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohială de 32 jug.
3. Stola obicinuită.
4. Până la edificarea casei parohiale, locuință corespunzătoare închiriată de Consiliul parohial.

Concurenții vor înainta actele cerute de Regulamentul în vigoare acestui oficiu și cu prealabila încunoștințare a protopopului se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu credincioșii.

La cererea de candidare vor prezenta și actul de învoire a P. Sf. S. Episcopului nostru.

Cluj, la 3 Mai 1933.

*Oficiul prot. Cluj, de acord cu Consiliul parohial.
Nicolae Vasii, protopop.*

Nr. 147/1933 prot.

(13) 3—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II. Șieu-Sfântu, protopopiatul ort. rom. al Bistriței, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Renașterea“.

Veniturile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat conform calificației.
2. Casă parohială cu grădină și toate dependențele.
3. Sesiune parohială 32 jugăre pământ clasa I.
4. Venitele stolare obicinuite.

Doritorii de-a ocupa acest post, își vor înainta cererile provăzute cu toate documentele conform instrucțiunilor în vigoare, în termenul legal Oficiului protopopesc concurent, cu a cărui prealabilă încuviințare, se vor putea prezenta în parohie, pentru a face cunoștință cu credincioșii.

Concurenții sunt obligați a prezenta act de învoire dela P. Sf. nostru Episcop.

Cererile intrate după termen și neinstruite cu documentele recerute, nu vor fi luate în considerare.

Bistrița, la 8 Aprilie 1933.

*Oficiul protopopesc ort. rom. în conțelegere cu
membrii Consiliului parohial.*

Din încredințare:

*Pr. Victor Mureșianu,
cap. prot.*